

Excursie van Gebouw en Omgeving naar Graft en de Beemster.

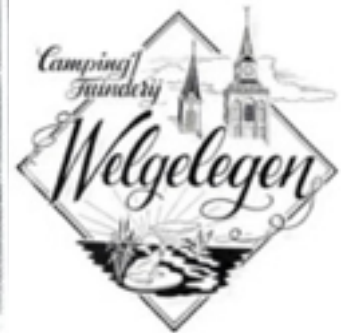
Voorafgaand aan een middag excursie op 20 maart jl. naar de Cono-fabriek in West Beemster jl. hielden een tiental leden van de werkgroep Gebouw en Omgeving een stop in Graft om het Raadhuis, de ernaast gelegen Zerkenvloer en de aangrenzende tuinderij annex camping Welgelegen te bezoeken. Drie in elkaars nabijheid gelegen objecten elk met een eigen gezicht en verhaal.

Huidige Raadhuis zuid-westgevel

Grafzerk

Vignet camping en tuinderij.

In het Raadhuis van Graft werden we ontvangen door Fred Hoek, bestuurslid van de Oudheidkundige Vereniging Schermereiland. “*Het Grafter Raadhuis is uitbundig, in heldere, rode stenen met schildhoudende leeuwen en zandstenen vleugelstukken, open en eerlijk als de ogen van een kind*” luidt een passage uit de publicatie *Helderrode stenen, vier eeuwen Raethuys van Graft**, waaraan onze gastheer een aanzienlijke bijdrage heeft geleverd.

Hoek vertelde dat het gebouw (bouwmeester onbekend, bouwjaar 1613) acht keer “goed” onderhanden is genomen en dat bij iedere restauratie veranderingen zijn aangebracht passend in de toen geldende mode en functie eisen wat goed te zien op historische afbeeldingen van het Raadhuis. Een prent van Leeghwater uit 1632 laat vermoedelijk het Raadhuisje van Graft zien (gemetselde voorgevel en houten zijgevels) prenten en gravures rond 1746 laten een raadhuis zien met drie trapgevels.

Fragment uit de kaart van Graft door J.A. Leeghwater (1649)

Gravure Karel Bendorp (plm. 1787)

Raadhuis door Willem Spaarman (1848-1917)

Het Raadhuis zoals het er nu bijstaat is het resultaat van een grondige restauratie in 1910 in de stijl van de Hollandse Renaissance op basis van 18^e eeuwse prenten, door architect J.F.L. Frowijn (1855-1914).

Kenmerkend voor deze stijl zijn het gecombineerd gebruik van baksteen en natuursteen, de uitbundige versiering met decoratief metselwerk, blokjes zandsteen, gevelstenen en beeldhouwde figuren. Op de schildhoudende leeuwen staat het wapen van Graft en het wapen van de Vrije Nederlanden. Op de trappen van de westgevel staan beelden van Justitia en Prudentia. De eerdere dakbedekking met kruispannen werd vervangen door rechthoekige leien. We zagen dat inwendig het pand geheel verbouwd is: de indeling van de begane grond laat een vestibule, bode- en burgemeesterskamer en secretarie zien. Voorts staan de binnendeuren van de gesloopte Hervormde Kerk hier opgesteld. Fred Hoek wees ons o.m. op in het zicht gelaten vervangingen van balkeinden en sleutelstukken en op de houten kluis tussen zolderbalken. Frowein ontwierp tevens een nieuw interieur voor de raadzaal op de eerste verdieping. Het kleine intieme Raadhuis laat nog enkele originele voorwerpen zien zoals de bolpoottafel en de tegels in de schouw.

In 1968 werd Graft samengevoegd met het naburige de Rijk en verloor het gebouw zijn bestuurlijke functie. De gemeente Graft-de Rijk, eigenaresse van het pand is enkele jaren terug van plan geweest het pand te verkopen. Onder druk van bewoners en belangenorganisaties als oudheidkundige verenigingen moest dit voornemen ingetrokken worden. De Oudheidkundige vereniging Het Schermerland verricht elke woensdagochtend haar werkzaamheden vanuit de zolderverdieping van het pand.

Sinds 1 januari 2015 zijn Graft-de Rijk en Schermer samengevoegd met de Gemeente Alkmaar. De historische vereniging volgt nauwgezet de uitwerkingen van deze

samenvoeging en levert bijdragen in discussies die moeten leiden tot een buurten- en kernenbeleid met deelonderwerpen zoals een cultuur- en toeristisch beleid. Een ander aandachtspunt van de vereniging is het werven van nieuwe leden.

**"Helderode stenen" ISBN 978-90-9027488-1, vooral gewijd aan de bouwkundige historie van en de politieke geschiedenis rondom het Raadhuis. Openingstijden Raadhuis: vanaf 16 april op zaterdag en zondag tussen 13 en 17 uur; in de maanden juli en augustus dinsdag t/m zondag van 13 tot 17 uur.*

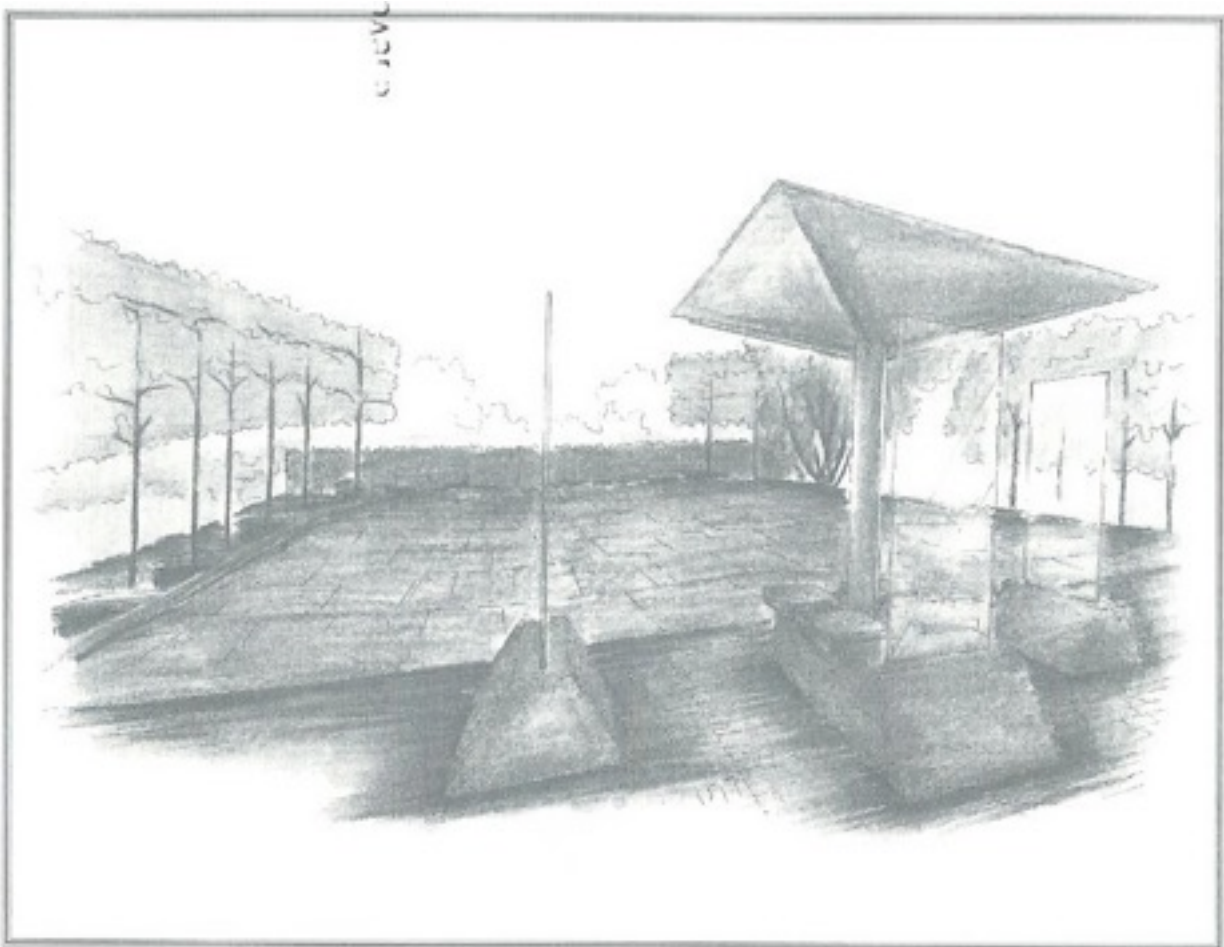
Grafzerken laten geschiedenis leven.

De in de 17^e eeuw herbouwde Hervormde Kerk van Graft werd in 1951 afgebroken nadat deze ernstig in verval was geraakt en de gelden voor herstel en restauratie niet konden worden bijeengebracht door de gemeenschap. Met de sloop verloor het dorp een markant oriëntatiepunt. Bewaard gebleven is de grotendeels uit blauwe Belgische stenen zerken bestaande kerkvloer en de funderingen. De zerkenvloer inclusief de begravingen daaronder wordt bijgehouden door de tot kniehoogte gesloopte kerkmuren.

Nalatig onderhoud aan vloer en ommuring was reden tot oprichting van de Stichting tot Behoud van de zerkenvloer Graft (2004), die opdracht heeft gegeven een plan te maken voor herstel en consolidatie van de vloer. Na het schrijven van een probleem- en waardestelling en het indienen van een voorstel voor technisch herstel en de financiering rond was, kon begonnen worden met de werkzaamheden.

In 2007 is de restauratie en vernieuwing van de vloer voltooid. De muren, 80 centimeter boven maaiveld zijn voorzien van een roestvrijstalen afdekplaat om inwatering tegen te gaan. De afdekplaten zijn zwaar genoeg om als zitplaats te dienen en het materiaal leent zich ook om de namen weer te geven van de bedrijven en sponsors die de restauratie mede mogelijk hebben gemaakt. Aan de twee lange zijden van de voormalige kerk is een bomenrij geplaatst, welke de vroegere kerkmuren moeten suggereren en een sfeer van beslotenheid oproept. De Grafter architect Rem Dekker heeft de entree ontworpen, bestaande uit een staander die een glasdakje draagt; in de staander is geluidsapparatuur aangebracht waar bezoekers kunnen luisteren naar verhalen over de daar begraven Grafters, naar gedichten of naar klassieke muziek.

Het Raadhuis, ooit zetel van burgerlijk bestuur heeft na herbestemming een publieke functie gekregen, de Kerk eeuwenlang een ontmoetingsplaats van geestelijk en sociaal leven met de toren als ijkpunt, is afgebroken; met het behoud van de zerkenvloer is een openbaar toegankelijke contemplatieve plek terug gekomen. Samen vormen deze twee rijksmonumenten een fraai ensemble dat herinnert aan een lange en rijke historie van Graft.

-In Kroniek, Historisch Tijdschrift voor Graft-de Rijk en Schermer nr 1, maart 2010 doet Fred Hoek uitgebreid verslag van zijn onderzoek naar de vele verschijningsvormen van de Grafter Kerk, -Zerkenvloer Graft, de restauratie; brochure waarin o.a. de probleem- en waardestelling, een beschrijving van twee graven en kengetallen te verkrijgen via info@zerkenvloergrajt.nl

Welgelegen, tuinderij en camping

Het derde object dat onze aandacht had was de tuinderij Welgelegen, waar de huidige vierde generatie eigenaren in de kassen op milieubewuste wijze gewassen teelt. Het onkruid in de gewassen wordt met de hand verwijderd en ziektes biologisch bestreden dmv het inzetten van sluipwespen en roofmijten. De bemesting in de Tuinderij is zoveel mogelijk organisch, waardoor een rustige groei mogelijk is. Seizoensgebonden groenten zoals tomaten, knolvenkel, rabarber, snijbiet, en sperciebonen worden in de buurt afgezet. Het type kas dat al 87 jaar in gebruik is voldoet nog steeds, de enige rolkas op het erf, die zoals de naam zegt over een ijzeren rails kon rollen, om gewassen die zijn ontkiemd en gegroeid in beschutting van de kas, verder te laten groeien in het open veld, wordt nog steeds gebruikt, zij het dat deze niet meer kan rollen.

De camping heeft een aantal vrije plaatsen voor caravans en tenten, en heeft een winkel waar de tuinderijproducten worden verkocht. (www.campingwelgelegen.nl)